

Sørg for bedste effekt af gyllen: Nedfæld før såning af vårsæd og tjen 4,2 hkg

Landsforsøgene viser, at gylle helst skal nedfældes før såning af vårsæd - og at slangeudlagt gylle bør forsures, hvis vejret er varmt, tørt og blæsende. Separering af afgasset biomasse øger udnyttelsen markant.

MARK |

10. MAR. 2026 09:44 Skrevet af: **Merete Hattesen**

Tilførslen af gylle i landsforsøgene sker med forsøgsudstyr, der muliggør sammenligning af gødningseffekter ved forskellige udbringningssystemer og gylletyper. Foto: Martin Nørregaard Hansen, Seges Innovation

Den nye kvælstofregulering betyder blandt andet, at landmænd i berørte områder kan få behov for at reducere deres kvælstofkvote. Det øger behovet for at optimere udnyttelsen af næringsstoffer i husdyrgødning og derved sikre et optimalt udbytte med begrænsede miljøpåvirkninger.

Seges Innovation har gennemført en række landsforsøg for at bestemme, hvordan forskellige udbringningsteknikker og udbringningsstrategier påvirker gyllens gødningseffekt. Her følger en opsummering på, hvordan man sikrer den bedste udnyttelse af gylle udbragt i foråret.

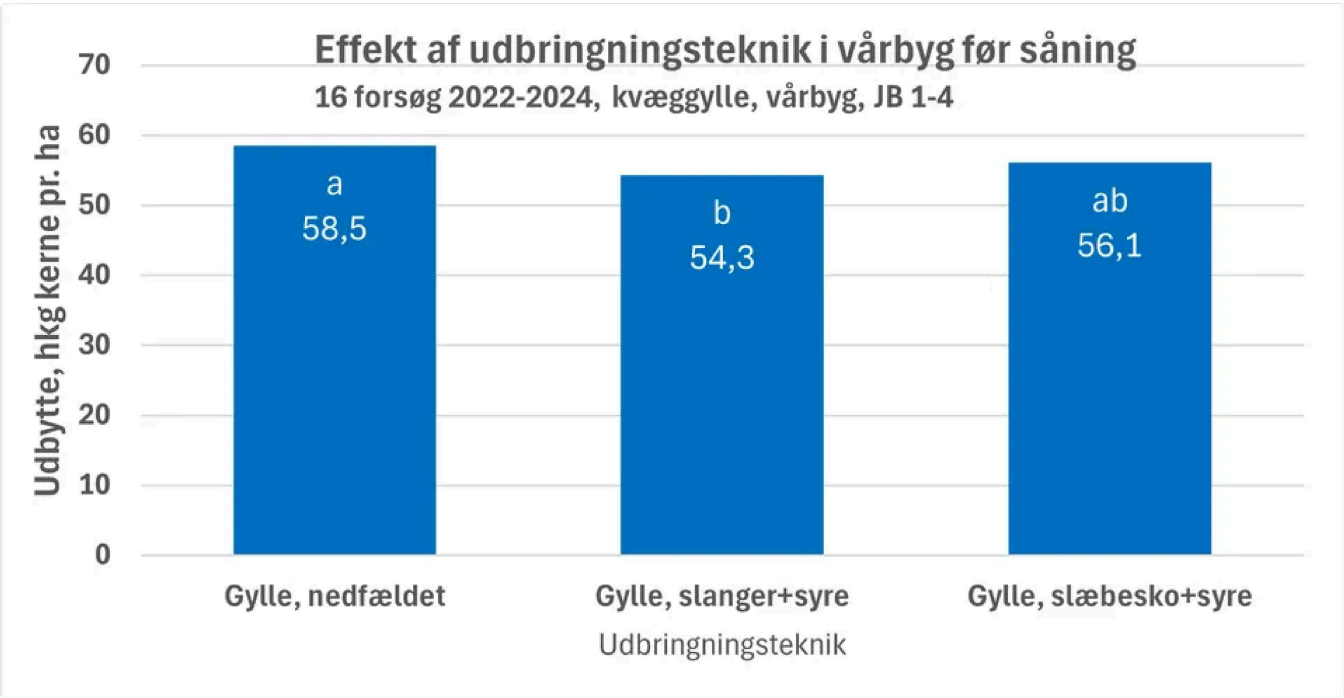
Nedfældning sikrer god effekt

Forsøg med nedfældning af gylle før såning af vårsæd viser, at nedfældning giver højere gødningseffekt end slæbeslangeudlægning af forsuret gylle. Det skyldes, at en effektiv nedfældning stort set eliminerer tab af kvælstof ved ammoniakfordampning - og at nedfældningen giver en positiv placeringseffekt.

Flere års forsøg med kvæggylle til vårsæd på sandjord viser, at nedfældning har givet et statistisk sikkert merudbytte på 4,2 hkg kerne per hektar sammenlignet med slangeudlægning af forsuret gylle, se figur 1.

Effekterne af nedfældning vil normalt være lavere på mere lerholdige jorder. Det skyldes, at de ekstra kørespor ved nedfældning giver større risiko for strukturskader på lerholdige end på sandholdige jorder. På lerjord er det derfor særligt vigtigt, at man venter med nedfældning, til jorden er tilstrækkelig afdrænet og farbar.

Figur 1. Udbytte i vårbyg gødsket med 40 kg N i handelsgødning og 80 kg N i kvæggylle. Gyllen er enten nedfældet i 10 cm dybde eller forsuret med 1,7 liter svovlsyre pr. ton gylle og udbragt med enten slæbeslanger eller slæbesko før såning. Udbytter mærket med forskellige bogstaver angiver, at de målte udbytter er forskellige med statistisk sikkerhed.

Prioritér nedfældning af tørstofrig afgasset biomasse
Tørstofindholdet i afgasset biomasse er generelt stigende.

Det højere tørstofindhold betyder, at gyllen er længere tid om at infiltrere ned i jorden efter udbringningen. Sammenholdt med et højere pH i afgasset biomasse øger det risikoen for ammoniaktab efter udbringningen. Prioriter derfor nedfældning af tørstofrige afgassede biomasser, hvor det er muligt.

Ved overfladeudlægning med slæbeslanger bør man undlade at udbringe under varme, tørre og blæsende forhold. Man bør heller ikke overfladeudbringe afgasset biomasse, der stadig er varmt efter biogasbehandlingen.

Slæbesko bedre end slanger på sandjord

Landsforsøgene viser, at der kan opnås højere udbytter i vårsæd ved at udbringe gylle med slæbesko fremfor slæbeslanger før såning af afgrøden. Det skyldes, at slæbesko sikrer en delvis nedfældning af gyllen, hvilket reducerer N-tab ved ammoniakfordampning.

De seneste års forsøg viser en tendens til, at udbringning med slæbesko giver et merudbytte på cirka 1,8 hektokilo kerne per hektar sammenlignet med slæbeslangeudlægning, se figur 1. Andre forsøg viser, at der ved udbringning af gylle i en etableret kornafgrøde også kan opnås merudbytter ved at bruge slæbesko fremfor slæbeslanger. Merudbyttet varierer mellem nul og 1,8 hektokilo kerne per hektar. De højeste merudbytter opnås på sandjord, mens effekten er lavere på lerede jorder. Det skyldes, at slæbesko kun i begrænset omfang kan danne riller i en tør lerholdig jord.

Udbringning før såning kontra i afgrøden

Forsøgene viser, at der generelt opnås højere udbytter ved at nedfælde gyllen før såning af vårbyg end ved slæbeslangeudlægning i den etablerede afgrøde. Det gælder særligt for tørstofrige gylletyper.

For både kvæggylle og afgasset biomasse viser forsøgene, at der opnås et statistisk sikkert merudbytte på cirka otte hektokilo kerne per hektar i vårbyg ved at nedfælde gyllen før såning fremfor at tilføre den samme kvælstofmængde i den etablerede afgrøde senere på foråret.

Forsuring kan være attraktiv i vintersæd og raps

Der er ikke krav om forsuring i etableret vintersæd og vinterraps. Det kan dog være fordelagtigt at forsure gyllen for at opnå en bedre kvælstofudnyttelse.

Forsøgene viser, at der som gennemsnit opnås tendens til et merudbytte på cirka 1,7 hektokilo kerne per hektar i vinterhvede ved at forsure svinegylle og afgasset biomasse med 1,7 liter svovlsyre per ton gylle.

Effekten af forsuringen er højst, når risikoen for ammoniaktab er højst, det vil sige ved udbringning under varme, tørre og blæsende forhold. Det kan derfor være en strategi at

forsure gyllen ved udbringning midt på dagen og undlade forsuring først på dagen - og på kølige dage med høj luftfugtighed.

Separering øger gødningseffekten

Flere biogasanlæg er begyndt at separere den afgassede biomasse for at levere en mere attraktiv biomasse tilbage til landbruget. Separering reducerer tørstofindholdet, hvilket betyder, at biomassen hurtigere siver ned i jorden efter overfladeudlægning.

Landsforsøgene viser, at en effektiv dekanter-separering af afgasset biomasse kan øge udbyttet med mellem 1,7 og 6,1 hektokilo kerne per hektar i vinterhvede.

Sådan forbedrer du din gylleudnyttelse

- Vælg nedfældning i stedet for slangeudlægning af forsuret gylle
- Vælg nedfældning før såning i stedet for udbringning i afgrøden
- Udbring med slæbesko - bedst effekt hvis jorden er løs og fugtig...